

AFORİZMALAR

1

hayat boşluklara izin vermiyor. Ya orada hemen yaşayacaksın ya da unutacaksın. Bunun denklemini bu kadar kesin kurmazsan patolojik olan aşklara ya da patolojik olan herşeye giriş yapacaksın demektir. Bu da seni şimdi içinde geçmişin deliklerini kapamaya çalışan, hem de bunu geleceğin tuğlası “zaman”la yapan birine çevirir. Bu da güneşi balçıkla sıvamak demektir. Unutmanın baldıran zehri, belleğini kevgire çevirse de, bu ufak deliklerden ancak ışık girer ve bu ışıkların tüm bir resmi oluşturduğu görülmemiştir zihinde. Tüm büyük yapıtlarda bu parçalanmışlığı görürüz. Kurgunun plastikliğine bir türlü ayak uyduramayan bellek. Bu yüzden şiir, kendi başına tek bir sözcükten de oluşsa özgürdür. Özgürleştirilmiş değil, özgürleştirici değil. Bu yüzden eğer tapacak tanrı bulamasaydık, şiire tapabilirdik.

2

“Başka bir şairin adını sinirlenmeden ya da gerçekten iyi niyetlerle telafuz etmek! İşte bu imkansızın ta kendisidir. Çünkü ben’den başka bir şair olması imkansızdır!” Genç şairin bu gururu, bir yerden sonra kırılacaktır. Coşku ve imge, kalem ve kağıt, isyankar genç şairin elinden yavaş yavaş kaçır; yayınlamaya başladığı anda. Çünkü niyet ne olursa olsun, şiirin yalnız ve bomboş evrenine meraklı gözler ve eller sokmak demektir kamulaşmak. Hikayecinin böyle bir derdi yoktur ya da romancının. Çünkü onların evreni karakterin ve kurgunun maymun edildiği bir sirkir. Ve yetenek asla bunlarda başa bela değildir. Sivrilmez, köşelendirir, can alıcı değildir, can katar, ölümcül değil yaşamsaldır. Şairin evreni, evrenin dış çepherinde, tanrı katındadır. Ve burada sadece tek kişilik bir taht vardır.

3

Şair yaşlandıkça, yani elleri ve ayakları, belleği ile birlikte aynı düzlemde yer almamaya başladıkça, ustura ile balon traş eden çıraqlara benzer bir umursamazlıkla sarılır kaleme. Oysa ondan beklenen, olgunlaştıkça kocaman bir zeplini uçarken traş etmesidir.

Bu yüzden eğer şair yaşamak ya da gelecek üzerine düşünüyorsa, ya dilini ya da elini kesmelidir. Çünkü yaşlandıkça şairin miyopluğundan farkedemediği şey şudur: Usturanın altında duran, köpüklü küre bir balon değil, genç kuşakların tumbul yüzleridir.

4

her şiir gelecekte birini öldürür. Eğer öyle olmasaydı, hiçbir şair yazmaya kalkışmazdı.

5

“Şiirsel metin” ya da “şiirsel anlatım” şiirlik ve liriklikten öte, hastalıklı bir ortak yaşama dalalet eder. Çünkü saf şiirin kesinlikle öldürmeye ehliyeti olması gibi şiire yaklaşan ya da o hissi veren her metin okuyanı zehirleyecektir. Tıpkı gelinciğin eşini ya da yavrularını öldürdüğünüzde, geri gelip evdeki kap kacağı zehirlenmesi gibi. Şiirsel metin yetenezsiz eleştirmen ve yazarın gayrı meşru çocuğudur.

6

Şair dilini unutmuş bir cüzzamlıdır. Şiirinde vücudundan parçalar bırakarak imzasını atar. Sakatlanmayan şair, ishal olmuş gibidir. Şiiri durmadan kokar.

7

görsel ve teknolojik devrimden sonra, ressamın ve heykeltıraşın foyası meydana çıkmıştır. Hikayeci ve romancı zaten radyonun bulunması ile çok azalmış, televizyonla tamamen ortadan kalkmıştır. Fakat şair hala “şiirlerini yazdığı kağıtları, çörek sarmak için” kullanır. Bu yüzden süresizlik noktasında her türlü metalaşma tehlikesinden uzaktır. O hala kitabını vitrinde gördüğünde “utanç” duyabilir.

8

Kıyamet Günü'nde, şairler ve meczuplar bir kenara koyulacaktır. Ve herkesten sonra, tanrı onlara cenneti gösterecektir. Toplum içinde şair kalabildikleri ve diğer insanlara katlanabildikleri için. Yalnız yazı yazamadıkları için meczuplar peygamberlerin katında yer alacaklardır. Şairlerse dervişlerin.

9

Şiir yazmak, (zorla) beyaz kağıda kalemle tecavüz etmektir. Ya sevmesini sağlayacaksınız ya da işin bittikten sonra kaçacaksınız. İyi şair genelde olay mahallinden ayrılmaz, kötü şairlerin bir kısmı “suyuna gider”, bir kısmı yanlış isim yazan bir kartvizit bırakıp kaçar.

10

20. yüzyılın en büyük buluşu telefondur. Bakır tellerden akan insan sesi ancak ve ancak bu yüzyılın insanına ait olabilir. Ve ancak kötü bir şairin elinden çıkmış şiir kitabının iki yüzü ve sahtekar kapağı kadar sevimlidir.

11

Endüstrileşmeyi ve ağır sanayiye yaklaşık 100 kadar ıska geçmiş bizimki gibi toplumlarda, en sevindirici şey, makinanın bilinmemesidir. Bu yüzden Saatleri Ayarlama Enstitüsü, şu zamana kadar yazılmış en büyük kara mizah yapıtıdır. Makinalaşmak can almak için giyotin icat etmektir. Osmanlı'da lugatlarda intihar kelimesi bile zor bulunurdu.

12

bir şiiri okuduktan sonra, şiirin fiziksel haline (kitap, kağıt, vs) zarar vermek istemiyorsak, o şiirin şairini sadece “şiir yazmakla” suçlayabiliriz. Çünkü gerçek şiir nefse saldırır.

13

sıradan bir hikayeci ya da iyi bir hikayecinin (ki bunlar aynıdır) yapıtları yolu ile anlatmak istediği şeylerin hepsi, gerçek şairin yazmaya tenezzül etmediği, elden düşme ve kelepik imgeciklerdir. Fakat gerçek hikayeci bu imgecikleri DNA şifresi karşısındaki biolog kadar ihtiyatla çözer. Kafka'dan beri bunları çözen çıkmamıştır.

14

İlhan Berk'in çoğu şiirindeki “yenilik” merakı, ufuk açıcıdır. Ama koordinatlarını ve topografi bilgisini kaybetmiş, tamamen ıssız bırakılmış, bağları koparılmış ya da uzuv haline getirilmiş benim kuşağım için “yeni” sadece Ercüment Behzad'ın yüzünde saklıdır. Çünkü şairin biraz “utanç” duygusu varsa, bakışları onun eserine dikkatle bakmamız için bizi tehdit edecektir. Gülümseyen bir yüz, samimiyezsiz imgelerin tuvalidir.

15

Televizyon icat edildikten sonra, romancıları Antartikaya gönderebilirdik. Ama iktidar onları, ihtiyaç üzerine sokaklara saldı. Çünkü tüm ilerlemeye rağmen, sadece romancılar insan soyuna hiç sıkılmadan yalan söyleyebilirler. Televizyonsa yalanı sadece iletilebilir. Telefonlar görüntüyü de iletğinde romancıya ihtiyaç kalmayacaktır.

16

16 yaşında gencecik bir kızın cinsel dürtülerini ona hikaye yazarak kötüye kullanmak çok kolaydır. Kıza şiir yazamadığınızı belli edin yeter. Size her istediğinizi verecektir. 16 yaşında bir kıza şiir yazıyorsanız, ona sadece aşkınsınızdır.

17

Ece Ayhan'ın dilini (şiiirlerinde kullandığı dil, denemelerinde, konuşmalarında, sevişmelerinde, bakkaldan cigara isterken) keşke anlayabilseydik. O zaman konuşmadan da iletişim kurabilirdik. Çünkü “bütün yortsavullar” tarihinilmekilmek çözülmesidir. Ve bilinir ki tarih olmazsa –ki artık yoktur- konuşmaya ihtiyaç kalmaz.

18

Aforizmalarını insanlara birşeyler anlatmak için yazmak ya da aleyhine delil olarak kullanılsın diye uysallaştırmak...bu kadar safdil bir yazar İsa'yı bile çileden çıkarabilir!

19

Aragon'un “Gardaki Sevgililer” şiiiri, insanın içindeki mutlaklık kavramı kadar kalıcıdır. Öyle ki, bu şiiirin aurası dışında hiçbir ayrılma yaşanamaz garlarda, ortada gar falan olmasa bile.

20

Şiiir yazarken, bunun daha sonra birisi tarafından (ki tek kişi bile olsa) okunacağını düşünmek (aklından geçirmek bile) imgeyi kirletir. Şiiir kitaplarının süper baskılarına rağmen, ellerimizi kirletmesi bundandır.

21

Yaşarken gazaba uğramayacağını düşünen şair, kitapları ile çok satanlar listesindeki yerini sağlamlaştıradursun, kendisi için hazırlanan acılı yazgıyı aklına getirmez. Oysa Rimbaud bu yüzden yazmayı bırakmıştır. Ama kurtulamamıştır. Yazılan her harf için azap vardır.

22

Geleneğin diline yapışmış bir yazar Nizami'yi, Nebi'yi, Şeyh Galib'I, Mevlana'yı ya da diğerlerini bir Noel Baba kılığında çıkarır karşımıza. Moderliğin diline yapışmış başka bir yazar ise Proust'u, Mallarme'yi, Dostoyevski'yi, Joyce'su İmam Gazali gibi. Bunları takip eden genç yazar genelde elinde gitarla balladlar söyleyen bir Bilal Habeşidir. Ve elbette cehennemde yanacaktır.

23

Gerçeküstücülerin bir tekinin bile Oryantalist olmaması tuhaftır. Çünkü Doğu'nun gerçekliği içinde masal aramak fikri, Kandisky'yi bile yerinden zıplatabilirdi. Şükür ki, Sürrealist'ler Kuran okumamışlardır.

24

Cioran ve Cemil Meriç'in en büyük talihsizlikleri şiiir'I yazamamış olmalarıdır. Eğitilmiş bir kafanın en iyileşmez hastalığı iflah olmaz “özgürlük köleliği”dir. Şairde ise bu “kölelik özgürlüğü” ile yer değiştirmiştir.

25

Kentin merkezini kaybetmeye çalışmak ve mimari açıdan bir kenti yaşanmaz hale getirmek istiyorsanız alışverişmerkezlerinin içine kütüphaneler inşa edin. Hegel bu günü görse, sadece labirentler üzerine yazan 2. sınıf bir Borges olurdu.